

Hjalti í Jákupsstovu, stjóri á Fiskirannsóknarstovuni:

Spurningur um lív ella deyð

Støðan úti á grunninum er so mikið álvarslig, at tað er bráðneyðugt við einum - í orðsins rætta týdningi - sonnum politiskum orðaskifti um støðuna í fiskivinnuni sigur stjórin á Fiskirannsóknarstovuni, Hjalti í Jákupsstovu við Sosialin.

Hann fýlist at núverandi orðaskiftinum eitt nú á tingi, har fiskimenn og reiðarar tosa um fiskivinnu, meðan skúlafólk tosa um skúla. -Skúlafólk áttu at tosa um fiskivinnu og fiskimenn og reiðarar um skúla, tá høvdu vit kanska fingið bíligari skúlar og eina betri stýring av fiskivinnuni.

Hjalti í Jákupsstovu heldur eisini, at fiskivinna átti at verið tvungin lærugrein í skúlunum.

At vera fiskifrøðingur í Føroyum kann vera og er helst eisini ein sera óttakomm uppgáva, tí langt frá altíð verða annars vælmeintu ráðini frá fiskifrøðinginum so væl móttikin av bæði fiskimonnum og politikarum.

Tíðindablaðið Sosialurin hevði herfyri samrøðu við teir báðar fiskifrøðingarnar, Jákup Sverre Joensen og Hjalti í Jákupsstovu um støðuna hjá okkara fiskastovnum og í hesum kom m.a. fram, at okkara politikarar hava ikki lurtað nóg væl eftir ráðunum frá

fiskifrøðingunum.

Síðani hevði Sosialurin samrøðu við tveir trolarskiparar úr Vestmanna. Hesir vóru ógvuliga ónøgdir við arbeiði hjá okkara fiskifrøðingum, sum teir hildu lurta alt ov lítið eftir fiskimonnum.

Nú vit eru vit ársenda og júst spurningurin um fiskastovnarar eru av so alstórum týdningi hava vit vent okkum til leiðaran á Fiskirannsóknarstovuni og fingið eitt prát um støðuna og viðmerkingar til skipararnar á Vestmenningi og Grønnesi.

Hjalti í Jákupsstovu er ikki samdur við teir báðar trolarskipararnar um, at meskavíddin eigur at vaksa og at stongdu leiðirnar eiga at verða latnar uppaftur.

Útróðrarmenn siga nakað heilt annað

-Eg var í Klaksvík herfyri og helt fyrilestur fyri um leið 100 útróðrarmonnum. Teir søgdu allir sum ein, at vit fiskifrøðingar lurta ov nóg eftir trolarmonnum og halda við teimum. So ein og hvør skilir, hvussu torfør

støðan hjá okkum er.

Hjalti í Jákupsstovu vísir á, at hann hevur roynt at greiða fólk frá støðuni hjá fiskastovnum og tað ætlar hann at halda fram við tí.

-Í 1985 fiskaðu vit 140.000 tons, í fjør 100.000 tons og í ár fiska vit 80.000 tons. Hevði tú alla veiðuna, sum varð landað í 1985 og seldi hana á uppboðssøluni í januar í ár, hevði hon eitt virði uppá 1300 mill. Tók tú so tað, sum var veitt í fjør og seldi hesa í ár, so hevði hon eitt virði uppá 800 mill. kr. Tvs. at í reinum krónum ein afturgongd uppá umleið 500 mill. kr. Tekur tú so at umsetir tað víðari og sigur, at manningarnar skulu hava 40%, so eru tað 200 mill. kr. minni til teirra ella 1000 arbeiðspláss færri á sjónum. Tey 40.000 tonsini vit hava fingið minni, eru fimm av teimum stóru flakavirkjunum.

Hjalti í Jákupsstovu sigur víðari, at hetta er tað, sum vit mugu liva við, og tí sær landið eisini út sum tað ger.

Ov seinir at friða

Hann tekur fult og heilt undir við tí sum John Petersen, fiskimálaráðharri segði í útvarpinum herfyri, nevniliga at hesar stongdu leiðir og henda víðkanin av meskavíddini kom ikki fyrr enn tað var ov seint.

Snellan og upsín

Talan er um ein yvirdekkadann línubát. Línuparturin líkist fult og heilt honum á Fulltúgvuni. Haraftrat er skipið so eisini soleiðis innrættað, at tað í bakborð verða einar 12 teldustýrðar snellur. Her kemur so uppsaveiðan inn í myndina. Har tú næstan ikki fær upsa við línuna, kanst tú nú brúka snelluna at fiska upsan við. Hetta er eisini tað, ið nýggi stórin á Tvøroyar flakavirki droymir um.

Hetta eisini at kunna fara eftir tí semipelagiska fiskinum eins og tú fer eftir botnfiskinum við húki, er eitt av endamállum við umrøddu skipi og so hetta at kunna fara út á djúpt vatn eftir teimum fiskasløgum, sum í dag ikki fáast uttan við trol.

John Smith heldur tað vera sera umráðandi at fiska størri part av upsanum við snellu, tí tá fáa vit ein lítaleysan fisk upp. Í dag eru tað bert fáir bátar, sum hava eina brúkiliga stódd og sum kunnu

veiða upsa við snellu. Upsin er tann størsti stovnurin næst svartkjaftinum og skal tað muna nakað at veiða upsa við snellu, so mugu vit til at byggja tilfík fyr eisini til heimapartin umframt til útflutnings. Tann flotin, sum fiskar við snellu í dag, hevur ein meðalaldur millum 30 og 40 ár.

Loysnin

Tá John Smith tosar um hetta skipið sum framtíðar loysnina, bæði hvat okkara egnu grunnum og útflutningi viðvíkur, so er tað tí, at tú her hevur fingið eitt amboð sum ger, at vit ikki enda aftur í eini stóðu við fiskaloysi, tí hesin fiskiskapurin er so lættur at stýra. Hetta er eisini nakað onnur lond leggja stóran dent á og vit síggja tí eina nátturliga broyting í skipamyndtrininum, har størri og størri dentur verður lagdur á húkaveiðu heldur enn trol.

John Smith heldur tó, at tað ber eisini til at oyða grunnar við snellu og línuna,

og tí er hann eisini talsmaður fyrri, at vit fara undir at býta út kvotur til skip - eisini sjálvt um hesar verða gjørdar umsteltar - tó skulu leggjast ávisar treytir við.

Áhugi aftur fyri fiski

Hann heldur eisini ein fyrirum verða við nýggja skipinum, at fólk fara at vísa fiskivinnuni størri áhuga aftur, tí hetta skipið sverður eitt gott arbeiðspláss. Eisini tí kunnu vit rokna við at fáa lítaleysan fisk til lands.

Treytin fyrri at fáa sum mest burtur úr fiskinum er nettup hes, at tú tekur ikki meira fisk umborð enn tað tú klárar at arbeiða undan.

Her vita vit, at línuna hevur sínar nátturligu avmarking, tí tað er sjáldan meira enn ein fiskur á hvørjum húki. Men taka vit snelluna, so kann ein lætt koma út fyrri rok-fiskiskapi, har tað við vanligu bátunum kann verða ilt at arbeiða fiskin undan. Har er trupulleikin oftani tann, at tú klárar ikki at arbeiða undan og dekkjið

tiskil fyllist.

Væl innrættað

Nýggja skipið hjá John Smith er gjørt soleiðis, at tú sleppur av við fiskin alt fyrri eitt. Tær nýstíttir ikki at fara av reyvuni fram miðskips við fiskinum. Ístaðin er ein vatnrenna lögð framvið øllum snellunum, soleiðis at fiskurin fer í rennuna og víðari inn í paunarnar við rennandi sjógvi.

Rennan er partur av skottinum. Tú blóðgar fiskin og handar hann í rennuna, haðani hann so fer í paunarnar - við rennandi sjógvi til útbólðingar.

John Smith ivast ikki í, at hetta nýggja skipaslagið verður kappingarført. Tað hevur verið tosað um, hvussu stórir ein komandi útróðrabátur eigur at vera, nú vit skulu til at endurnýggja flotan. Sjálvur heldur John Smith, at tað er ein teoretisk minstastødd á slíkum skipi og heldur hann umrøddu stódd vera ta røttu. Verður skipið ov lítið, so kann

tað lætt gerast ein kleppur, tí at fiskidagatalið tá verður ov lítið til at røkka at gjalda kostnaðin.

-Tað sum er mest umráðandi er, at vit fáa ein lítaleysan fisk til lands, soleiðis at fiskurin vit skulu gera meira burtur úr er so góður, at mest fæst fyrri hann.

Sonurin við

Tað er so ikki bert John Smith, sum hevur arbeitt við hesum áhugaverða skipaprojekti. Eisini sonurin Leon hevur víst skipinum stóran áhuga. Hann hevur júst tikið prógv sum sivilverkfrøðingur, har detailprojektering av nýggja skipinum var endaliga próvtøkuuppgávan og sum hann fekk besta karakter fyrri.

John Smith kennir seg sannfórðan um, at hetta er tað skipið, sum okkara floti í størsta mun skal fevna um í framtíðini.

Ynskiligt hevði nú verið at bygt eini tvey skip í Føroyum og síðani latið eina kompetenta sendi-

nevnd farið av landinum við hesum lidna skipapakkanum og komið heimaftur við sáttmálum - soleiðis, at skipasmiðjunum verða tryggjað arbeiði nógur ár fram og ikki minst, at hesi skip verða góldin við tí, sum vit hava mest fyrri neyðini - FISK TIL OKKARA FISKAVIRKI.

Heimaftur

John Smith sigur at enda, at neyðugt verður at fáa teir útlagnu og útbúna føroyingarnir heimaftur at standa fyrri øllum hesum, meðan vit gomlu seta okkum afturi í rong og kanska kunnað hjálpa til við onkrum áminnandi um, hvussu ein ikki eigur at gera.

jan